

**Східноукраїнська організація
«Центр педагогічних досліджень»**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
НАУКОВИХ РОБІТ УЧАСНИКІВ**

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ПСИХОЛОГІЯ І ПЕДАГОГІКА:
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ»**

12-13 квітня 2019 р.

**Харків
2019**

П86 Психологія і педагогіка: актуальні питання : Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції : (м. Харків, Україна, 12-13 квітня 2019 р.). Харків Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2019 , 132 С .

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УД К 159.9+37.01(063)

© Автори статей, 2019

© Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2019

НАПРЯМ 1. ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЧИТАННЮ ЯК ЗАСОБУ СПІЛКУВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ Галацин К. О.	7
ДИДАКТИЧНІ ІГРИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО УРО- КУ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА Романовська К. С.	9
ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ Тамаркіна О. Л.	13

НАПРЯМ 2. СИСТЕМА ОСВІТИ В УКРАЇНІ, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ

PHILOSOPHICAL ASPECTS OF DIGITAL SOCIALIZATION IN EDUCATION Dieniezhnikov S. S.	16
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ КОМПЕТЕНТНОГО ПІДХОДУ Дмитренко А. П.	19
ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ Погасій І. О.	22

НАПРЯМ 3. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ АКТИВНОГО СЛОВНИ- КА ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ Кліщ А. О.	26
ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬОЇ ПРАЦІ Фурманюк С. М.	29

НАПРЯМ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО Богдан Т. М., Ширманова А. Р.	33
ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ Гончарук В. В., Діденко В. С.	36

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПРИКОРДОННИКІВ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ	
Дияк В. В., Тушко К. Ю.	41
АНАЛІЗ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ ПІДЛІТКІВ	
Дубовик Ю. М.	45
ЦІЛІ ТА ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	
Капінус О. С.	50
ПРИНЦИПИ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ДІЛОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТУРИЗМУ	
Кукса Б. В.	53
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	
Струк А. В.	55
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РИТМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ-ІНСТРУМЕНТАЛІСТІВ: СУТНІСТЬ ІХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ	
Фоміна В. І., Строгаль Т. Ю.	59
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НІМЕЦЬКИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ У ПРОЦЕСІ КОНВЕРГЕНЦІЇ СВІТОВОЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ	
Черкашин С. В.	62
МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВИКЛАДАННЯ ХОРЕОГРАФІЇ	
Чернишова А. М.	66
НАПРЯМ 5. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ	
ПОНЯТТЯ ПРО Я-КОНЦЕПЦІЮ ТА ЇЇ СТРУКТУРНУ ПОБУДОВУ	
Клімова А. Я.	70
ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ПІЗНАННЯ Я-КОНЦЕПЦІЇ В ГУМАНІСТИЧНОМУ ПІДХОДІ	
Липка М. М.	72
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТРИВОЖНОСТІ У ПРЕДСТАВНИКІВ РИЗИКОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРОФЕСІЙ	
Матвіїв І. В.	75

АКТУАЛЬНЕ ОПРЕДЕЛЕНИЕ ФЕНОМЕНА ОСОЗНАННОСТИ (MINDFULNESS)	
Мединцов И. В.	78
РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ СВІДОМОСТІ КОРЕКЦІЙНОГО ПЕДАГОГА: РЕФЛЕКСИВНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД	
Омельченко М. С.	82
ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ЮНАКІВ ДО ЗДОБУТТЯ ПРОФЕСІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ	
Ярошук А. А.	85
НАПРЯМ 6. ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	
СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ	
Цігельман Я. Д.	88
НАПРЯМ 7. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ	
БУЛІНГ ЯК ДЕСТРУКТИВНИЙ ФЕНОМЕН	
Шахрай В. В.	92
НАПРЯМ 8. МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ	
Мвртінова Ю. Ю.	96
НАПРЯМ 9. ПОЛІТИЧНА І ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ	
ПСИХОЛОГІЧНІ ВИТОКИ ПІЗНАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	
Липка А. О.	101
НАПРЯМ 10. ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ	
ПСИХОЛОГІЯ СПОРТИВНОЇ КОМАНДИ	
Бачинська Н. В., Дідковський О. П., Бальзанова М. О.	105
ОСОБЛИВОСТІ СТАВЛЕННЯ ПІДЛІТКІВ ДО ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ	
Бачинська Н. В., Дідковський О. П., Лазарева К. С.	108
МОТИВАЦІЯ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК СКЛАДОВІ КОМПОНЕНТИ УСПІШНОЇ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	
Бачинська Н. В., Золотаренко В. О.	113
ДИХАЛЬНІ ВПРАВИ ЯК МЕТОД ПРОФІЛАКТИКИ ТА ПОКРАЩЕННЯ ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ	
Бачинська Н. В., Золотаренко В. О.	115

5. Теплое Б.М. Психологія музичних здібностей : навч. посібник / Б.М. Теплое - М.: Музгіз, 1961. -336 с.

6. Афоніна О.С. Баранова В.О. Сольфеджіо : навчальний посібник для вищих навчальних закладів /Афоніна О.С. Баранова В.О. - Вінниця: Нова Книга, 2013 р. - 224 с.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НІМЕЦЬКИХ НАУКОВО–ДОСЛІДНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ У ПРОЦЕСІ КОНВЕРГЕНЦІЇ СВІТОВОЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВИТИ

Черкашин С. В.

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри німецької філології

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С.

Сковороди, м. Харків, Україна

Німецький науково-дослідний університет, котрий згідно з моделлю В. фон Гумбольдта уособлював принцип єдності й свободи освіти і науки, пройшов чотири етапи розвитку від традиційного (або олігархічного) університету через «демократизований», бюрократичний до професійного університету. Досить поширеною є думка, що «єдність досліджень та викладання» є невід'ємною частиною успіху університетської освіти Німеччини, і тому немає потреби руйнувати цю модель. Отже рецептом міжнародної конкурентоздатності німецького університету вважають необхідність збереження його науково-дослідного характеру. Уважають також, що ті самі університети мусять залишитись науково-дослідними університетами одного й того ж рангу і конкурувати на рівних на національному рівні. Насправді таке твердження є безпідставним. Швидше за все, в даному випадку йдеться про історично обумовлений інституційний керівний принцип, стереотип, що історично сформувався у Х V ІІІ - Х ІХ ст. Саму можливість зрівнювання рангу сучасних німецьких університетів варто вважати мало вірогідною, оскільки поєднання наукової і навчальної діяльності на високому рівні через брак державних коштів можуть собі дозволити лише приблизно 20 німецьких державних університетів із ста, а решту можна лише з певним застереженням зараховувати до науково-дослідних університетів.

Само поняття дослідний університет («Forschungs universität» або «research university») потребує уточнення. Якщо будь-який із німецьких університетів використовує для проведення наукових досліджень сторонні

кошти, то використання цього факту в якості критерію визначення науково-дослідного характеру університету є недостатнім. Із цього факту випливає: якщо в Німеччині сьогодні майже половина з приблизно 100 університетів отримує 90 % сторонніх коштів, то, таким чином, ця частина ЗВО вважається дослідницькими університетами в строгому сенсі цього слова. Проте у США налічується близько 1100 «вертикальних університетів» (дослідницьких і навчальних університетів, тобто «doctoral universities» и «comprehensive universities»). Близько 80 % наукових досліджень і розробок в університетах С Ш А здійснюється в верхній десятій частині університетів, у верхній п'ятірці - навіть 96 % [2]. Таким чином, чотири п'ятих від усіх американських «вертикальних університетів» не отримують із сторонніх фондів ніяких коштів. Отже до них не можна застосувати поняття «дослідницькі університети» у вузькому сенсі слова. На відміну від німецьких університетів, вони себе не бачать такими [4].

З одного боку, з цього випливає, що в СШ А розрив між наукомісткими університетами і переважно навчальними університетами набагато різочий, ніж в Німеччині. З іншого боку, це також означає, що у невеликій кількості провідних американських університетів існує дуже високий рівень наукових досліджень, котрий важко уявити в німецьких умовах. Неспроможність сучасних німецьких університетів до значного підвищення рівня освіти і науки загострює конфлікт навколо науково-дослідницької орієнтації університетів, оскільки завдяки збереженню постійного обсягу загального фінансування університетів викладання витискує дослідження із університетської сфери. Проте викладання вимагає збільшення частки своїх фінансових ресурсів і тим самим зменшує ресурсну базу досліджень. Такий стан справ спостерігається у німецьких університетах з середини 1970 рр. і триває й досі, на що вказує У. Шіманк [3, С. 13].

Корені цього стану справ уходять у Х ІХ ст., оскільки сучасні німецькі науково-дослідні університети, котрі сформувались протягом останніх десятиліть Х ІХ ст. та набули високої міжнародної репутації, були загальноосвітніми університетами. Особи, які призначались на посаду ординарного професора пожиттєво, зазвичай ставали директорами інститутів, лабораторій та університетських семінарів, котрі фінансувались із фондів відповідного державного міністерства. У цих структурах професори разом зі своїми асистентами мали змогу здійснювати свої особисті дослідження. Вони прагнули, як правило, працювати автономно як незалежні дослідники та знаходити публічне визнання. Це означало, що дослідницька діяльність університету була досить індивідуалістичною та була організована через окремі кафедри. Саме тому цій діяльності не вистачало в університетах відповідних структур для проведення

фундаментальних досліджень на високому міжнародному рівні в галузі хімії, електротехніки, видобутку корисних копалин тощо.

Для виправлення цієї ситуації уряд Німеччини утворив у 1911 р. «Товариство сприяння розвитку науки ім. Кайзера Вільгельма», до складу котрого увійшли неуніверситетські академічні дослідницькі заклади. Ці інститути отримували належне фінансування і здійснювали фундаментальні дослідження у галузі природних і технічних, а також гуманітарних та соціальних наук за межами університетів і були повністю звільнені від навчальних обов'язків. У такий спосіб у Німеччині в галузі, котра межувала з вищою освітою, здійснювались і здійснюються наразі неуніверситетські наукові дослідження, котрі корегують ситуацію в дослідних університетах.

Отже відбулось становлення подвійної інституційної структури здійснення наукових досліджень, котра працює з часів другої світової війни та охоплює у своїх структурах більш ніж 100 державних дослідницьких університетів, близько 250 неуніверситетських дослідних інститутів товариства ім. Макса Планка, товариств ім. И. фон Фраунгофера та Г. фон Гельмгольца, а також Асоціації ім. Г.В. Лейбніца, котрі займаються виключно дослідженням і не мають регулярних викладацьких функцій. Це означає, що в німецькій системі вищої освіти і наукових досліджень на додаток до науково-дослідних університетів існує окрема система добре обладнаних науково-дослідних інститутів. Саме у цих неуніверситетських структурах виконується значна частина наукових досліджень світового рівня, зокрема у галузі фундаментальних досліджень. Університетські дослідження стають все більш залежними від нерегулярного стороннього фінансування, котре вони отримують як тимчасове субсидування певного проекту. Це призводить до значного дисбалансу між університетами, котрі знаходять спонсорські кошти, і тими, котрі є менш активними у цій галузі. Проте сьогодні близько 90 % усіх державних і недержавних коштів припадає на 50 із усіх державних університетів.

Зрозуміло, що в німецьких університетах завжди були видатні професори та особливо відомі університетські інститути чи відомства, котрі вважаються провідними або доскональними у своїй галузі. Ще у ХІХ ст. можна було визначити певні престижні університети, у котрих працювали видатні професори, проте « жоден із університетів не став провідним» [1, С. 2]. Не існувало загальноновизнаної вертикальної стратифікації між цілими університетами, зокрема тому, що їх дипломи сприймалися рівними і сприймаються такими ще до сьогодні. У тому випадку, якщо все ж таки певні університети трансформуються у місця набуття елітної вищої освіти, то, на думку Б. Цюмека, це означатиме «розрив з німецькою історією університетів» [5, С. 175].

Подальший розвиток німецької університетської освіти дуже важко піддається прогнозуванню. Якщо виходити із попередніх результатів Болонської реформи, то створені нові структури і оновлені старі, що однак не виключає негативного сценарію розвитку. Нажаль, не можна стверджувати про конвергенцію нормативної бази, що регулює національні системи, так як не подолано певні розбіжності навіть на німецькому національному рівні. Противники Болонського процесу вважають, що він провалився, і навряд чи можна виправити ситуацію. Освітня модель Німеччини, з деякими формальними змінами, прагне зберегти власні національні традиції, в т. ч. науково-дослідний характер університетів і чинити спротив меркантилізації відносин в університетській сфері. Проте, федеральна держава, як видно, не у змозі фінансувати університет на необхідному рівні, від чого страждає якість науки і освіти. Очевидно, що іншого шляху для німецьких університетів як продовження удосконалення двоетапної системи освіти і маркетизація характеру діяльності вишів наразі не існує попри всі негативні наслідки «болонізації», зокрема: бюрократизацію, маргіналізацію освіти, посилення адміністрування тощо. Упровадження ринкових стосунків у цій сфері, уніфікація і стандартизація діяльності мусить продовжуватись, що так чи інакше призведе до конвергенції нормативної бази європейської вищої освіти через утворення акредитаційних міжнародних центрів і зниження частки внутрішньої бюрократії.

Література:

1. Brocke, B. vom (2001). *Die Entstehung der deutschen Forschungsuniversität, ihre Blüte und Krise um 1900. S. 367—401. In: Schwinges, Rainer Christoph (Hrsg.): Humboldt International. Der Export des deutschen Universitätsmodells im 19. und 20. Jahrhundert. Basel: Schwabe.*
2. NSF. *Daten für 2016 Zugriff: 1.5.2018. https://ncesdata.nsf.gov/herd/2016/html/HERD2016_DSTJ_.html*
3. Schimank, U. (2014). *Hochschulfinanzierung in der Bund-Länder-Konstellation: Grundmuster, Spielräume und Effekte auf die Forschung. Berlin: BBAW.*
4. Schreiter, U. (2008). *Traumfabrik Harvard. Campus Verlag; Auflage: 1 (6. Oktober 2008).*
5. Zymek, B. (2009). *Prozesse der Internationalisierung und Hierarchisierung im Bildungssystem. S. 175-193. In: Von der Beharrungskraft und Auflösung nationaler Strukturen und Mentalitäten. In: Zeitschrift für Pädagogik 55 (2), 2009. https://www.pedocs.de/lucene_ergebnis.php?la=de&zeitschriftentitel=Zeitschrift+für+Pädagogik&zeitschriftenjahr=2009&zeit-schriftenband=55&zeitschriftenheft. - 308 S.*

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ

УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

« ПСИХОЛОГІЯ І ПЕДАГОГІКА.
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ »

12 - 13 квітня 2019 р.

м Харків

Видавник - Східноукраїнська організація
«Центр педагогічних досліджень»
Адреса кореспонденції: 61002 , м. Харків, а/с 10439
Електронна пошта: nauka@pcenter.kharkiv.ua
сайт: www.pcenter.kharkiv.ua Т + 38 068 70 43 997
Підписано до друку 15.04 .2019 р. Здано до друку 16.04 .2019 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 7,67
Тираж 100 прим. Зам. № 1604-19.